

Bemærkninger til forslaget

1. De nuværende regler

Bestemmelserne om straffuldbyrdelse er i dag indeholdt i borgerlig straffelov, hovedsagelig i kapitel 6. Disse bestemmelser udgør imidlertid en overordentlig bred ramme, inden for hvilken justitsministeren kan fastsætte nærmere regler. Dette er sket gennem en omfattende cirkulæresamling, der på afgørende måde kan øve indflydelse på den afsagte dom.

Det er således op til justitsministeren at fastsætte regler for, om fuldbyrdelse af fængsel skal ske i enrum eller i fællesskab, omfanget af udgangstilladelser og prøveløsladelser, arbejdspenge og anvendelse af disciplinærstraffene.

Straffuldbyrdelsen henhører helt og holdent under den udøvende magt, og denne er tillige tillagt en kompetence, der afgørende griber ind i den dømmende magt, mens den lovgivende magt har sat sig selv ud af spillet ved at fastlægge rammerne for straffuldbyrdelsen så upræcist og med så mange bemyndigelser, at den dømte lovovertræder under afsoning er afskåret fra gængse klagemuligheder og kontrol med regelanvendelsen.

Justitsministeren har i stort omfang delegeret sine bemyndigelser til ledelserne i de enkelte anstalter og arresthuse og til direktoratet for kriminalforsorgen. Lovovertræderens klagemuligheder er i realiteten begrænset til at klage til direktoratet over fængselsledelserne og til justitsministeren over direktoratet. Klagerne bliver således inden for systemet og kan formelt kun dreje sig om, hvorvidt en given afgørelse ligger inden for den enkelte bemyndigelse. Der er ikke fastsat et selvstændigt regelsæt, der beskytter den enkelte strafafsoner, og bestemmelserne i borgerlig straffelov giver ikke noget grundlag for at vurdere, hvad lovgiverne egentlig har tænkt sig – og dermed om regelfastsættelsen og regelanvendelsen er i overensstemmelse med lovgivernes intentioner eller ej.

Efter forslagsstillernes opfattelse bør en myndighed med så vidtgående beføjelser ikke selv fastsætte regler for sin egen virksomhed. I det mindste bør denne regelfastsættelse ske inden for langt snævrere rammer.

2. Forslagets indhold

Forslaget tilsigter at ophæve bestemmelserne om straffuldbyrdelse i borgerlig straffelov og at regulere vilkårene for straffuldbyrdelse i en særlig lov.

En straffuldbyrdselslov forudsætter ikke nødvendigvis én eneste ændring i forhold til de nuværende regler (borgerlig straffelov og justitsministeriets cirkulæresamling). En straffuldbyrdselslov kunne principielt bestå af de nuværende bestemmelser fra borgerlig straffelov udbygget med de mest vidtgående bestemmelser fra justitsministeriets cirkulæresamling, eksempelvis om udgangstilladelse, prøveløsladelse m.v.

Forslagsstillerne finder det imidlertid nødvendigt, at en lov om straffuldbyrdelse angiver vilkårene for straffuldbyrdelsen med langt større præcision end det nuværende regelsæt. Her tænkes f.eks. på, at bevilling af udgang i den grad er overladt til skønsmæssige afgørelser, at udgang kan anvendes helt vilkårligt som tillægsstraf, belønning eller disciplinærmiddel, uden at den indsatte har nogen som helst mulighed for at gardere sig mod en sådan utilsigtet anvendelse, der oven i købet kan skærpe den afsagte dom. Det ønskes derfor udtømmende præciseret, hvad de enkelte typer af straffe indebærer, og hvad den dømte ikke skal finde sig i. En sådan præcisering skal fastlægges ved lov og ikke af justitsministeren ved en bemyndigelse eller – endnu værre – af ledelserne i de enkelte anstalter efter en delegation af ministerens bemyndigelse.

Heraf følger, at den enkelte indsatte må have en reel mulighed for at beskytte sig mod overtrædelser af gældende regler. Derfor foreslås, at straffuldbyrdselsloven tillige indeholder et regelsæt herom. For at muligheden kan være »reel«, må klagemuligheden ligge uden for den udøvende myndighed. En beslutning om, hvori klagemuligheden skal bestå, bør imidlertid træffes særskilt. Det ønskes kun i nærværende beslutningsforslag præciseret, at klagereglerne – hvad de end går ud på – skal være fastlagt ved lov, og at de skal være reelle. Der kunne tænkes indført en ret til at lade afgørelser i forbindelse med fuldbyrdelsen prøve ved